דף למורה

מרכזוני למידה: יחיד ורבים והטיית פועל

כיתות ג'-ד' | 8 מרכזונים + דף תשובות

מה יש בקובץ

מרכזון	נושא	מה עושים
1	יחיד ורבים	מתחים קו בין יחיד לרבים, וממיינים מילים
2	יחיד ורבים	טבלה: זכר ונקבה, יחיד ורבים
3	יחיד ורבים	מילים מיוחדות (חריגות)
4	יחיד ורבים	משכתבים משפטים מיחיד לרבים
5	הטיית פועל	טבלת פעלים בזמן הווה
6	הטיית פועל	טבלת פעלים בזמן עבר לפי גופים
7	הטיית פועל	מקיפים את צורת הפועל הנכונה
8	הטיית פועל	משחק קלפים: גוף + פועל (לגזירה)

איך מפעילים

- **הכנה:** מדפיסים כל מרכזון במספר עותקים לפי גודל הקבוצה. את קלפי מרכזון 8 כדאי להדפיס על בריסטול, לגזור ולשים במעטפה.
- **חלוקה:** מחלקים את הכיתה ל-4 עד 6 קבוצות. כל קבוצה עובדת במרכזון כ-10 עד 12 דקות ועוברת למרכזון הבא.
- **יש לכם רק 5 או 6 מרכזונים?** אפשר לאחד את 5 ו-6 למרכזון אחד, ואת 1 ו-3 למרכזון אחד.
- **בדיקה עצמית:** אפשר להניח בכל מרכזון עותק הפוך של דף התשובות, ולבדוק בסוף הסבב.
- **בכל דף יש "כלל" במסגרת:** כדאי לקרוא אותו יחד עם הילדים לפני תחילת העבודה.

כלל קצר לזכור: ברבים, זכר בדרך כלל מקבל **ים** (ילד ← ילדים), ונקבה מקבלת **ות** (ילדה ← ילדות). גם הפועל משתנה לפי מי שעושה את הפעולה: הוא כותב, היא כותבת, הם כותבים, הן כותבות.

שם: _____ כיתה: _____

יחיד או רבים?

יחיד = אחד (ילד). **רבים** = יותר מאחד (ילדים).

א. מתחו קו מהיחיד אל הרבים שלו

יחיד	רבים
ילד	כיתות
ספר	סוסים
מחברת	ילדים
עץ	פרחים
כיתה	מחברות
פרח	עצים
תלמידה	תלמידות
סוס	ספרים

ב. מיינו את המילים לטבלה

שולחן ילדות עיפרון כדורים מחברת בתים דבורה פרחים

יחיד (אחד)	רבים (יותר מאחד)

שם: _____ כיתה: _____

זכר ונקבה, יחיד ורבים

לכל מילה יש 4 צורות: **תלמיד** (זכר, יחיד), **תלמידים** (זכר, רבים), **תלמידה** (נקבה, יחידה), **תלמידות** (נקבה, רבות).

השלימו את המשבצות הריקות

זכר		**נקבה**	
יחיד	**רבים**	**יחידה**	**רבות**
תלמיד	תלמידים	תלמידה	תלמידות
ילד			ילדות
	חברים	חברה	
רופא			
		שכנה	
מורה		מורה	
שמח		שמחה	
	קטנים		

השורה הראשונה היא דוגמה.

אתגר: כתבו משפט עם אחת המילים מהטבלה ברבים

שם: _____ כיתה: _____

מילים מיוחדות

יש מילים שלא הולכות לפי הכלל, וצריך פשוט להכיר אותן.
למשל: **שולחן** הוא זכר, אבל ברבים **שולחנות**. **ביצה** היא נקבה, אבל ברבים **ביצים**.

א. הקיפו את צורת הרבים הנכונה

1. **שולחן**: שולחנים שולחנות
2. **אישה**: נשים אישות
3. **כיסא**: כיסאים כיסאות
4. **עיר**: עירות ערים
5. **אב**: אבות אבים
6. **לילה**: לילות לילים

ב. כתבו את המילה ברבים

יחיד	רבים	יחיד	רבים
איש		ביצה	
יום		מילה	
שנה		קיר	
מקום		אות	
רחוב		דלת	
חלום		בת	

שם: _____ כיתה: _____

מיחיד לרבים

כשהמשפט עובר לרבים, **גם הפועל משתנה**, וגם התואר!
דוגמה: הילד **הקטן רץ**. ← הילדים **הקטנים רצים**.

כתבו כל משפט מחדש ברבים

1. הילד משחק בחצר.

_____

2. הילדה קוראת בספרייה.

_____

3. הכלב נובח בלילה.

_____

4. המורה כותבת על הלוח.

_____

5. התלמיד שומר על הניקיון.

_____

6. הציפור עפה מעל העץ.

_____

7. האישה הולכת לשוק.

_____

8. העץ הגבוה עומד בגינה.

_____

שם: _____ כיתה: _____

הפועל בזמן הווה

בזמן הווה יש לפועל **4 צורות**: **כותב** (הוא), **כותבת** (היא), **כותבים** (הם), **כותבות** (הן).

א. השלימו את הטבלה

הפועל	אני / אתה / הוא	אני / את / היא	אנחנו / אתם / הם	אנחנו / אתן / הן
כתב	כותב	כותבת	כותבים	כותבות
שמר				
למד				
רקד				
סגר				

השורה הראשונה היא דוגמה.

ב. השלימו את הפועל בזמן הווה

1. דני _____ שיר. (כ-ת-ב)
2. הבנות _____ בחוג. (ר-ק-ד)
3. יואב ותומר _____ על הכלב. (ש-מ-ר)
4. מיכל _____ את הדלת. (ס-ג-ר)
5. אתן _____ שירים יפים. (כ-ת-ב)
6. הילד _____ חשבון. (ל-מ-ד)

שם: _____ כיתה: _____

הפועל בזמן עבר

בזמן עבר, **הסוף של הפועל** מגלה **מי** עשה:
אני כתב**תי** | אתה, את כתב**ת** | היא כתב**ה** | אנחנו כתב**נו** | אתם כתב**תם** | אתן כתב**תן** | הם, הן כתב**ו**
ול**הוא** אין סוף מיוחד: הוא כתב.

השלימו את הטבלה

גוף	כתב (דוגמה)	שמר	למד
אני	כתבתי		
אתה	כתבת		
את	כתבת		
הוא	כתב		
היא	כתבה		
אנחנו	כתבנו		
אתם	כתבתם		
אתן	כתבתן		
הם	כתבו		
הן	כתבו		

שם: _____ כיתה: _____

בחרו את הפועל המתאים

שאלו את עצמכם: **מי** עושה? (הוא, היא, הם, הן...) ו**מתי**? (עכשיו או אתמול)

הקיפו את הפועל הנכון בכל משפט

1. אתמול דנה (כתבה) (כתב) (כתבו) מכתב לסבתא.
2. עכשיו הילדים (משחק) (משחקים) (משחקות) כדורגל בחצר.
3. אתמול אנחנו (למדתם) (למדנו) (למדו) על ים המלח.
4. אתן (שמרתם) (שמרנו) (שמרתן) על השקט בכיתה.
5. היא (רוקדת) (רוקד) (רוקדות) בחוג כל יום שלישי.
6. אני (סגרת) (סגרנו) (סגרתי) את החלון כי היה קר.
7. הבנות (הולכים) (הולכות) (הולכת) לספרייה.
8. אתה (אכלתי) (אכלת) (אכלה) את כל הארוחה?
9. הם (קראה) (קראנו) (קראו) את הסיפור יחד.
10. את (כותבים) (כותבת) (כותב) יפה מאוד!

איך משחקים (2 עד 4 שחקנים):
מניחים את קלפי הגוף (כחולים) גלויים במרכז, ואת קלפי הפועל (צהובים) בערימה הפוכה.
כל שחקן בתורו הופך קלף פועל ומניח אותו ליד הגוף המתאים. צדק? הקלף שלו! מי שאוסף הכי הרבה קלפים מנצח.
שימו לב: יש פעלים שמתאימים ליותר מגוף אחד. למשל: שמרת = אתה / את, שמרו = הם / הן.

אני	אתה	את	הוא
היא	אנחנו	אתם	אתן
הם	הן	שמרתי	שמרת
שמר	שמרה	שמרנו	שמרתם
שמרתן	שמרו	למדתי	למדה
למדנו	למדתם	למדתן	למדו

✂ גוזרים לאורך הקווים המקווקווים

מרכזון 1

א. ילד-ילדים, ספר-ספרים, מחברת-מחברות, עץ-עצים, כיתה-כיתות, פרח-פרחים, תלמידה-תלמידות, סוס-סוסים.
ב. יחיד: שולחן, עיפרון, מחברת, דבורה. רבים: ילדות, כדורים, בתים, פרחים.

מרכזון 2

יחיד (ז)	רבים (ז)	יחידה (נ)	רבות (נ)
ילד	ילדים	ילדה	ילדות
חבר	חברים	חברה	חברות
רופא	רופאים	רופאה	רופאות
שכן	שכנים	שכנה	שכנות
מורה	מורים	מורה	מורות
שמח	שמחים	שמחה	שמחות
קטן	קטנים	קטנה	קטנות

מרכזון 3

א. שולחנות, נשים, כיסאות, ערים, אבות, לילות.
ב. איש-אנשים, ביצה-ביצים, יום-ימים, מילה-מילים, שנה-שנים, קיר-קירות, מקום-מקומות, אות-אותיות, רחוב-רחובות, דלת-דלתות, חלום-חלומות, בת-בנות.

מרכזון 4

1. הילדים משחקים בחצר.
2. הילדות קוראות בספרייה.
3. הכלבים נובחים בלילה.
4. המורות כותבות על הלוח.
5. התלמידים שומרים על הניקיון.
6. הציפורים עפות מעל העץ.
7. הנשים הולכות לשוק.
8. העצים הגבוהים עומדים בגינה.

מרכזון 5

פועל	הוא	היא	הם	הן
שמר	שומר	שומרת	שומרים	שומרות
למד	לומד	לומדת	לומדים	לומדות
רקד	רוקד	רוקדת	רוקדים	רוקדות
סגר	סוגר	סוגרת	סוגרים	סוגרות

ב. 1. כותב 2. רוקדות 3. שומרים 4. סוגרת 5. כותבות 6. לומד

מרכזון 6

גוף	אני	אתה	את	הוא	היא	אנחנו	אתם	אתן	הם	הן
שמר	שמרתי	שמרת	שמרת	שמר	שמרה	שמרנו	שמרתם	שמרתן	שמרו	שמרו
למד	למדתי	למדת	למדת	למד	למדה	למדנו	למדתם	למדתן	למדו	למדו

מרכזון 7

1. כתבה 2. משחקים 3. למדנו 4. שמרתן 5. רוקדת 6. סגרתי 7. הולכות 8. אכלת 9. קראו 10. כותבת

מרכזון 8

אני: שמרתי, למדתי | אתה: שמרת | את: שמרת | הוא: שמר | היא: שמרה, למדה | אנחנו: שמרנו, למדנו | אתם: שמרתם, למדתם | אתן: שמרתן, למדתן | הם והן: שמרו, למדו